

Уроки з поразок: як дозволити дитині пізнати світ і вчитися на помилках

КУПИТИ

Усі батьки мріють, щоб їхні діти були самостійними і готовими до дорослого життя. Але чи кожен із нас дозволяє своїй дитині набивати ґулі? Американська викладачка Джессіка Леї упевнена: шкільні роки — саме час для проб і помилок.

У книжці «Уроки з поразок» вона зокрема розповідає, як: перестати контролювати дітей та навчити їх робити правильні висновки з невдач; допомагати дітям виконувати домашнє завдання; правильно хвалити і мотивувати дітей; пояснювати їм як сприймати програш; привчати їх до домашніх обов'язків; і як співпрацювати батькам з вчителями, щоб виховати покоління впевнених і компетентних людей.

Тут також йдеться про роботу з дітьми у різний період навчання — у середній, старшій школі та опісля. Книжка буде корисною не тільки батькам, а й вчителям.

Зміст

Вступ. Як я навчилася відпускати

Частина I

Поразка: найцінніший інструмент виховання

1. Як слово «поразка» стало непристойним: коротка історія виховання дітей у США

Чому виховання дітей задля залежності не спрацьовує: сила внутрішньої мотивації

Менше — це насправді більше: виховання задля автономії та компетентності

Зовнішнє заохочення: про справжній зв'язок між похвалою та самооцінкою

Частина II

Уроки з поразок: як навчити дітей перетворювати помилки на успіхи

Домашні обов'язки: прання як можливість здобути компетентність

Друзі: спільники у невдачах і формуванні ідентичності

Спорт: програш як необхідний досвід дитинства

Середні класи: найкращий час для невдач

Старші класи та опісля: на шляху до справжньої незалежності

Частина III

Успішність у школі: щоб учитися на поразках, потрібні командні зусилля

Партнерство батьків і вчителів: як наш страх невдач підриває освіту

Домашнє завдання: як допомогти, не перебираючи його на себе.

Справжня цінність низьких оцінок

Висновки. Чого мене навчило відпускання

Подяки

Примітки

Список літератури

Вступ

Як я навчилася відпускати

Одного року я водночас стала матір'ю та вчителькою середніх класів, і ця подвійна роль сформувала той спосіб, в який я ростила дітей та навчала учнів. Протягом перших десяти років виховання двох хлопчиків і навчання сотень дітей мене повсякчас охоплювали відчуття тривоги й підозри, що щось не так у моєму вихованні. Але тільки коли мій старший син пішов до середньої школи, ці два світи зіткнулися, і я усвідомила джерело проблеми: сьогоднішній стиль виховання — сповнений надмірного піклування й уникання невдач — підірвав компетентність, незалежність і навчальний потенціал цілого покоління. Зі свого спостережного пункту — місця перед класом — я довго вбачала в собі поборницю інтелектуальної та емоційної сміливості своїх учнів і думала, що частково вирішую питання надмірної турботи. Але коли такі самі обережність і страх, які я спостерігала у своїх учнів, почали проявлятися в житті моїх власних дітей, я мусила визнати, що також була частиною проблеми.

Ми навчили дітей боятися поразок і, як наслідок, заблокували їм найпевніший і найочевидніший шлях до успіху. Ми точно не мали такого на меті і діяли з найкращих міркувань, однак домоглися саме цього. Охоплені любов'ю та бажанням захистити самооцінку наших дітей, ми зрівняли усі ями та перешкоди на їхньому шляху, проклавши гладеньку стежку, яка, ми сподівалися, приведе до успіху та щастя. На жаль, у такий спосіб ми позбавили своїх малюків найважливіших уроків дитинства.

Помилки, прорахунки й невдачі, які ми поприбирали з дороги дітей, — це і є той досвід, що навчає їх бути винахідливими, наполегливими громадянами світу, інноваційними людьми, здатними відновлюватися після поразок.

У той день прозріння я стояла перед одним зі своїх класів, дивилася на учнів і вперше чітко бачила власні підходи до виховання. Тоді я вирішила робити все необхідне, щоб знову спрямувати і власних дітей, і своїх учнів на шлях компетентності й незалежності. Цей шлях нерівний, і

йти ним зовсім непросто, але в тім і річ! Ми, батьки, маємо відступити, лишити ці моторошні перешкоди на дорозі й дозволити нашим дітям зустрітися з ними віч-на-віч. Завдяки нашій підтримці, любові та надзвичайній стриманості діти зможуть навчитися формувати власні рішення і прокладати власний шлях до успіху.

Відчуття дискомфорту, пов'язане з моїми виховними зусиллями, певний час наростало, але я не могла збагнути, де саме помиляюсь. Я прочитала всі блоги про виховання дітей, від прибічників суворості до прихильників фанатизму, та книжки експертів із виховання здорових щасливих дітей. Але мої хлопці наближалися до підліткового віку, і я бачила, що щось негаразд. Вони були добрими, врівноваженими дітьми, але я не могла позбутися відчуття, що коли їм доведеться встати й піти власним шляхом, вони будуть не готові. Лишаючись у створеній мною безпечній гавані, мої діти були впевненими й успішними. Але чи знатимуть вони, як діяти, коли вийдуть назовні? Я так успішно дослідила, спланувала та створила їм комфортне дитинство, що не змогла навчити їх адаптуватися до світу на його умовах.

Я ніколи не мала наміру навчити своїх дітей безпорадності чи страху невдачі й точно не уявляла для них життя, сповненого тривоги. Навпаки: я думала, що мої діти виростуть сміливими в природній, вільній ідилії, схожій на ту, яка панувала в моєму дитинстві. Я хотіла, щоб вони вивчали ліси, блукаючи зі складаними ножиками й кількома коржиками у кишенях, будували фортеці, стріляли саморобними стрілами в уявних ворогів та купалися в місцевих водоймах. Я хотіла, щоб у них були час і відвага випробовувати нові заняття, вивчати свої можливості й виходити хоч на крок за межі зони комфорту.

Але якоїсь миті ця ідилічна версія дитинства перетворилася на щось геть інше — запеклу гру з дуже високими ставками.

Сьогодні безтурботні прогулянки лісом видаються старомодним пережитком, бо з раннього дитинства на батьків і дітей дедалі сильніше тисне необхідність досягати успіху.

Вона ніколи не слабне, і в розкладах наших дітей більше немає часу на дозвілля в лісі, не кажучи вже про можливості відшукати вихід з того

багна й болота, на яке вони там можуть натрапити. Нова норма така: кожна мить має значення, і що успішніші наші діти у навчанні, спорті, музиці, то успішнішими батьками ми себе вважаємо. Гра починається, коли діти роблять перші кроки, й не завершується доти, доки не забезпечено шестизначний дохід та просування вгору соціально-економічною ієрархією. І це ж якою недбалою матір'ю треба бути, щоб дозволити своїм дітям у час, коли треба виконувати домашнє завдання, самим гратися в ліст з кишенями повними глютену і цукру, та ще й озброїтися до зубів складаними ножиками та стрілами?

Я стояла перед класом і тремтіла від жахливого усвідомлення власної провини в епідемії надмірного батьківського піклування. Я нарешті зрозуміла, як сильно ми, батьки, збилися на манівці.

Ми приводимо у світ прекрасне, кохане дитя, і щойно промайнуть перші миті блаженства, розуміємо, що маємо нову життєву мету — оберігати цю тендітну людську істоту від лиха.

А якщо вірити ЗМІ, що нагнітають паніку, це лихо повсюди навколо нас. Викрадачі дітей, перевдягнені акушерками, стійкі до антибіотиків бактерії, токсичні хімікати, комахи, що переносять інфекції, задержувати однокласники, несправедливі вчителі, жорстокі вбивці, що влаштовують стрілянини в школах... Не дивно, що ми божеволіємо, коли це стосується наших дітей.

Однак цей страх не лише породжує надмірне піклування; через нього ми відчуваємося розгубленими, сліпими й надто легко віримо тим, хто прагне підтримувати наші батьківські страхи. Легше заспокоїти себе, огородивши дітей від усіх ризиків, аніж спинитися на мить і зрозуміти, які ризики необхідні їм для розвитку та емоційного здоров'я. Ми захищаємо своїх дітей від усіх загроз, реальних чи уявних. Тож увечері, вкриваючи їх ковдрою і знаючи, що вберегли їх від порізів, синців та емоційних травм, ми отримуємо (ще на один день) відчутний доказ свого успіху в батьківстві.

Ми насолоджуємося їхньою неушкодженістю й переконуємо себе, що буде ще повно часу навчити їх давати собі раду з ризиками та невдачами.

КУПИТИ